

Hıristiyanlıkta Mucize

-İnancın Ötesinde Gerçekler-

Aykut ÖZER

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No. | General Publication Number: 1633

FCR Sertifika no. | Certificate Number: 46550

ISBN: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Eskiyeni Yayınları

Yayın No | Publication Number: 322

Kitap Adı: Hıristiyanlıkta mucize -İnancın Ötesinde Gerçekler-

Book Title: Miracle in Christianity -Truths Beyond Belief-

ISBN: 978-625-5536-35-8

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786255536358

Yazar | Author: Aykut ÖZER | orcid.org/0000-0001-7983-5796

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book - Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 483

Yayın Tarihi | Publication Date: Temmuz | July 2025

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRCC4 | Hıristiyan teolojisi – mucizeler | Christian theology – miracles

BISAC: REL067120 | Hıristiyan Teolojisi / Mucizeler | Religion / Christian Theology / Miracles

THEMA: QRMB | Hıristiyan teolojisi | Christian theology

LC: BT97 | Mucizeler (Hıristiyanlık) | Miracles (Christianity)

Atf Bilgisi | Cite as: Özer, Aykut. *Hıristiyanlıkta mucize -İnancın Ötesinde Gerçekler-*. Eskiyeni Yayınları, 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: + 90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Hıristiyanlıkta Mucize

-İnancın Ötesinde Gerçekler-

Aykut ÖZER

Ankara 2025

Yazar Hakkında | About the Author

Dr. Aykut ÖZER

Diyarbakır'ın Çüngüş ilçesinde dünyaya geldi. İlköğretimini burada, ortaöğretimini ise Çermik ilçesinde birincilikle tamamladı. Aynı yıl Kur'an-ı Kerim ve Ezan-ı Güzel Okuma yarışmalarında Türkiye derecesi aldı. 2013 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümünden mezun oldu. 2011 yılında Erzurum'un Karayazı ilçesine din görevlisi olarak atandı. 2014 itibariyle Milli Eğitim Bakanlığı'nda öğretmenlik ve idarecilik yaptı. 2018 yılında Ali Şeriatî'nin Dinler Tarihi'ndeki Yeri başlıklı yüksek lisans tezini tamamladı. 2023 yılında Hıristiyanlıkta Mucize Anlayışı başlıklı çalışmasıyla doktor ünvanı aldı. Yazarın alanında ilgili kitapları, kitap bölümleri, çeşitli akademik dergilerde yayınlanmış makaleleri bulunmaktadır. 2014 yılından beri İstanbul'da dinî musiki ve kıraat alanında çalışmalar yürütmektedir.

Aykut Özer completed his primary education in his city of birth, Çüngüş, Diyarbakır, and high school in Çermik, graduating in 2008. In the same year, he received national recognition in Türkiye for his beautiful recitation of the Quran and Adhan. He graduated from Erzurum Atatürk University, Kazım Karabekir Faculty of Education, Department of Religious Culture and Morality Education in 2013. He served as an imam in Karayazı, Erzurum between 2011 and 2014, at which year he began working as a teacher and administrator for Türkiye's Ministry of National Education. In 2018, he completed his master's degree thesis Ali Shariati's Place in the History of Religions and his doctorate in 2023 with the dissertation The Understanding of Miracles in Christianity. Aykut Özer has, in addition to composing books, book chapters, and articles published in various academic journals related to his domain, worked in the field of religious music and Quran recitation in Istanbul since 2014.

Kitap Hakkında

Hıristiyanlıkta Mucize -İnancın Ötesinde Gerçekler-

Mucizeler, insanlık tarihi boyunca dinlerin en dikkat çekici unsurlarından biri olmuştur. Özellikle Hıristiyanlıkta mucizeler, sadece Tanrı'nın varlığını ve kudretini ifade etmekle kalmamış, aynı zamanda inancın temellerini oluşturmuştur. İsa Mesih'in yaşamında ve erken kilise döneminde mucizeler, ilahî sevginin somut bir göstergesi olarak görülmüş ve Hıristiyanlık mensupları için hem teolojik hem de manevi bir rehber olmuştur.

Elinizdeki bu kitap, Hıristiyanlıkta mucize anlayışının tarihsel, teolojik, fenomenolojik ve hermenötik boyutlarını ele almaktadır. Dolayısıyla bu formatta Türkiye'de yapılmış özgün ilk çalışmadır. Kitap boyunca, Hıristiyanlıktaki mucizelerin Kutsal Kitap'taki temellerinden başlayarak, kilise babalarının yorumlarından Orta Çağ teolojisindeki yerine, Reform teolojisindeki algısından modern teolojide nasıl anlaşıldığına kadar geniş bir perspektif sunulmaktadır. Ayrıca, mucizelerin sadece tarihsel bir olgu olarak değil, günümüz Hıristiyanlarının hayatında nasıl bir anlam taşıdığına da değinilmektedir.

Hıristiyanlıkta mucize anlayışı, doğa yasaları, ilahî müdahale ve inanç ilişkisi bağlamında önemli tartışmalara yol açmaktadır. Bu nedenle kitap, sadece teolojik bir inceleme değil, aynı zamanda mucizelerle ilgili felsefi ve bilimsel sorulara da bir yanıt aramaktadır. Bu bağlamda daha çok mucizelerin Hıristiyanlık üzerindeki etkisi, Tanrı'nın insanlıkla iletişim kurma biçimi ve mucizelerin modern dünyada nasıl algılandığı gibi temel meseleler üzerinde durulmaktadır. Kitabın, Hıristiyanlıkta mucize kavramını daha iyi anlamak isteyen Batılı ve Doğulu tüm teologlara, öğrencilere ve araştırmacılara olduğu kadar, genel okur kitlesine de hitap etmesini umuyoruz. Yine en büyük temennimiz ki bu kitap, Hıristiyanlıkta mucize kavramını anlamaya yönelik bir kapı aralar ve okuyucuları, bu ilahî fenomenin derinliklerine doğru bir yolculuğa davet eder.

Anahtar Kelimeler: Dinler Tarihi; Mucize; Hıristiyanlık; Katolik; Ortodoks; Protestan; Reform; Evanjelik

About the Book

Miracle in Christianity -Truths Beyond Belief-

Miracles have, throughout human history, constituted one of the most remarkable elements of religions. In Christianity, miracles not only express the existence and power of God but also formed the cornerstones of faith. During the life of Jesus Christ and the early church, miracles were seen as a concrete indicator of divine love, becoming both a theological and spiritual guide for Christians.

This book deals with the historical, theological, phenomenological, and hermeneutic dimensions of how miracles are understood in Christianity. It is therefore the first original work written in this format in Türkiye. This book provides a comprehensive perspective starting from the foundations of Biblical miracles and their interpretations by Church Fathers to their place in Medieval theology, their perception in Reformed theology, and how they are understood in Modern theology. In addition, the meaning of miracles is not only mentioned as a historical phenomenon but also in the lives of modern Christians.

The Christian understanding of miracles opens important discussions vis-à-vis the relationship between natural laws, divine intervention, and faith. This book therefore not only serves as a theological examination but also seeks to answer philosophical and scientific questions about miracles, focusing on such fundamental issues as the impact of miracles on the Christian faith, the way God communicates with humanity, and how miracles are perceived in the modern world. We hope that this book will appeal to all Western and Eastern theologians, students, researchers, and all individuals seeking to gain a better understanding of miracles in Christianity. Again, our greatest hope is that this book opens a door to understanding the concept of miracle in Christianity and calls readers to undertake a journey into the depths of this divine phenomenon.

Keywords: History of Religions; Miracle; Christianity; Catholic; Orthodox; Protestant; Reform; Evangelical

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	12
ÖN SÖZ	13
GİRİŞ	17
1. Kuramsal Çerçeve	18
2. Mucize Kavramının Kökeni ve Zaman İçerisindeki Gelişimi.....	25
2.1. Mucize Kavramı ve Tanımı	26
2.2. Hıristiyan Kutsal Metinlerinde Mucize.....	34
2.2.1. Eski Ahit'e Göre Mucize.....	34
2.2.2. Yeni Ahit'e Göre Mucize	42
3. İlk Dönem Hıristiyan Mucize Anlayışı: Havariler Dönemi ve Patristik Dönem	51
3.1. Apostolik (Havariler) Dönem(i) ve Mucize (M.S. 33-M.S. 100).....	52
3.2. Patristik Dönem (Kilise Babaları/Doktorları) ve Mucize (M.S. 100-M.S. 800)	66
3.2.1. Kilise Babalarının Mucize Anlayışındaki Temel Tartışmalar.....	78
Değerlendirme	101

BİRİNCİ BÖLÜM

ORTA ÇAĞ HİRİSTİYAN MUCİZE ANLAYIŞI

1. Orta Çağ Hıristiyanlığında Sosyo-Kültürel ve Dinî Durum	104
2. Orta Çağ Hıristiyan Mucize Anlayışının Şekillenmesinde Skolastik Teolojinin Etkisi	109
2.1. Skolastik Düşünürlerin Mucize Anlayışındaki Temel Tartışmalar	115
2.1.1. Peter Venerable: Mucizenin Tanrısal Doğası.....	115
2.1.2. Aziz Victor'lu Hugh: Mucizenin Değişebilirlik İlkesi	116
2.1.3. Radulfus Ardens: Mucizenin Manevî Boyutu	117
2.1.4. Albertus Magnus: Mucizenin Açıklanabilirliği	118
2.1.5. Thomas Aquinas: Bireyin Hazırbulunuşluğu ve Tanrı'nın Doğaya Müdahalesinin Bir İşareti Olarak Mucize	121

2.1.6. Benedikt Admont Engelbert: Mucizenin Ahlaki Boyutu...	127
3. Orta Çağ Hıristiyanlığında Mucizenin Anlamı ve Geleneksel Algısı	134
4. Papalığın Mucize İddialarını Denetleme Çabası:	
Kanonlaştırma Politikaları	166
4.1. Kanonlaştırma Öncesi Gelişmeler.....	167
4.2. Kanonlaştırma Politikası	168
5. Roma Katolik Kilisesi'nin Öğretilerine Resmîyet Kazandırma	
Girişimleri: IV. Lateran Konsili ve Mucize (1215)	180
5.1. Konsil Öncesindeki Gelişmeler	180
5.2. Mucize ile İlgili Konsil Kararları	185
6. Katolik ve Ortodoks Kiliselerinde Uzlaşma Çabaları: Floransa	
Konsili ve Mucize (1438-1439).....	188
Değerlendirme	193

İKİNCİ BÖLÜM

REFORMASYON VE KARŞI REFORMASYON DÖNEMLERİNDE HIRİSTİYAN MUCİZE ANLAYIŞI

1. Protestan Reformu ve Mucize.....	200
2. Protestan Reformu Öncesinde Avrupa'nın Sosyo-Kültüre Durumu ...	202
2.1. Protestan Reformistlerin Mucize Anlayışındaki Temel	
Tartışmalar	206
2.1.1. Martin Luther: Tarihsel Bir Gerçeklik Olarak Mucize	207
2.1.2. Huldreich Zwingli: Katolik Mucizelerinin Mitolojik Yönü.....	218
2.1.3. John Calvin: Kurtuluş Doktrini Bağlamında Mucize	224
3. Katolik Reformu ve Mucize	236
3.1. Katolik Reformu Öncesi Gelişmeler.....	237
3.2. Roma Katolik Kilisesi'nin Protestan Mucize Eleştirilerine	
Tepkisi: Trent Konsili ve Mucize (1545-1563)	242
3.3. Trent Konsili Sonrası Mucize Anlayışında Temel Tartışmalar.....	248
Değerlendirme	258

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MODERN DÖNEM HIRİSTİYAN MUCİZE ANLAYIŞI

1. Modernite ve Hıristiyanlık.....	263
2. Modern Dönem Hıristiyan Mucize Anlayışının Şekillenmesinde	
Aydınlanma Hareketlerinin Etkisi.....	264

2.1. Aydınlanma Düşünürlerinin Mucize Anlayışındaki Temel Tartışmalar	268
2.1.1. Thomas Hobbes: Doğa Yasaları ve Bilgi Birikimi Bağlamında Mucize.....	268
2.1.2. Baruch Spinoza: Kutsal Kitap Mucizelerine Eleştirel Bakış	270
2.1.3. John Locke: Akıl ve Mucize İlişkisi.....	274
2.1.4. David Hume: Doğa Yasalarının İhlali Olarak Mucize.....	277
2.1.5. Immanuel Kant: Ahlak-Akıl ve Mucize İlişkisi	282
2.1.6. Thomas Paine: Doğa Yasalarının Tersisi Oluşumları Olarak Mucize.....	287
2.2. Aydınlanmaya Karşı Katolik Aydınlanması ve Katolik Aydınlanmacıların Mucize Anlayışındaki Temel Tartışmalar.....	291
3. Roma Katolik Kilisesi'nin Korumacı Yaklaşımı: I. Vatikan Konsili ve Mucize (1869-1870).....	307
3.1. Konsil Öncesi Gelişmeler.....	308
3.2. I. Vatikan Konsili Dogmatik Yasası Dei Filius Kararlarında ve Sonrasında Mucize	315
4. Roma Katolik Kilisesi'nin Moderniteyle Uzlaşma Çabaları: II. Vatikan Konsili ve Mucize (1962-1965)	319
4.1. Konsil Öncesindeki Gelişmeler	320
4.2. II. Vatikan Konsili Kararlarında ve Sonrasında Mucize	324
4.3. Ricard Swinburne: Dinî ve Bilimsel Bir Kavram Olarak Mucize (Analatik Yaklaşım)	337
5. Modern Dönemde Hıristiyanlık Konfesyonlarında Mucize Tipolojileri.....	348
5.1. Katolik Mucize Tipolojileri: Teolojik Yaklaşımlar ve Sosyokültürel Yansımalar	349
5.1.1. Kutsal Dönüşüm Mucizesi: Evharistiya	350
5.1.2. Şifa Mucizesi	357
5.1.3. Tanrısal Damgalanma Mucizesi: Stigmata	359
5.1.4. Tanrı'nın Seçkin Kişilerinin Mucizeleri: Azizler Kültü	363
5.1.5. Şifahi İlham (Locution) Mucizesi	368
5.1.6. Mucizevi İkonlar	370
5.1.7. Görüntü (Vizyon) Mucizesi	371

5.2. Ortodoks Mucize Tipolojileri: Teolojik Yaklaşımlar ve Sosyokültürel Yansımalar	374
5.3. Protestan Mucize Tipolojileri: Teolojik Yaklaşımlar ve Sosyokültürel Yansımalar	378
5.4. Modern Dönem Katolik Azizler Kültü ve Mucize İnancının Ortodoks ve Protestan Geleneklerdeki Yorumu.....	398
Değerlendirme	405
SONUÇ	409
KAYNAKÇA	419
EKLER	457
DİZİN	475

*Anneme, Babama...
“Biz sizin başınızı öne eğmedik,
siz de bizim başımızı öne eğmeyin” diyerek,
onurlu duruşlarıyla beş evlada hayatın doğru yolunu çizdiler.*

KISALTMALAR

ACS	: Ad Catholici Sacerdotii
Akt	: Aktaran
Ae	: Aynı eser
Age	: Adı geçen eser
Ay	: Aynı yer
Bk	: Bakınız
CD	: Christus Dominus
DİB	: Diyanet İşleri Başkanlığı
Der	: Derleyen
MCC	: Mystici Corporis Christi
Md	: Madde
PO	: Presbyterorum Ordinis
KURAMER	: Kur'an Araştırmaları Merkezi
Krş.	: Karşılaştırınız
SV	: Sacra Virginitas
İSAM	: İslam Araştırmaları Merkezi
ST	: Summa Theologia
SC	: Satis Cognitum
TDV	: Türk Diyanet Vakfı
TTK	: Türk Tarih Kurumu

ÖN SÖZ

Mucize kavramı, dinî düşüncenin en tartışmalı ve derin meselelerinden biri olarak hem teolojik hem felsefi açıdan önemli bir yere sahiptir. Mucize, tarih sahnesine çıkmış bütün dinlerde doğrudan ya da dolaylı olarak görülen önemli fenomenlerden biridir. Buna göre, tüm peygamberler ve din kurucuları iddialarını ispat etmek için mucize göstermiştir. İnsanların da dindar olmasında, peygamberleri veya din kurucularını kabul etmelerinde birincil faktör mucize olmuştur. Genellikle peygamberler ve din kurucuları geldikleri dönemde içinde buldukları toplumda öne çıkan meselelere dair mucizeler sergilemiştir. Örneğin, Hz. Musa'nın asa mucizesi; Hz. İsa'nın ölüyü diriltmesi; Hz. Muhammed'e vahyedilen Kur'an-ı Kerim'in aynı zamanda bir mucize olarak addedilmesi; Buda'nın havada yürümesi gibi olağanüstü olaylar bu çerçevede zikredilebilir.

Mucize denilince genellikle akla Hıristiyanlık ve İsa Mesih'in mucizeleri gelmektedir. Hıristiyanlık bir boyutuyla daha en başından beri İsa Mesih ve O'nun mucizelerine dayandırıldığından mucize merkezli bir inanç sistemi sayılabilir. Hıristiyan dünyasında mucize ilk önce "Tanrı'nın gücü ve iradesiyle ilişkilendirilerek muhataplarının üzerindeki hayranlığın ötesinde Tanrı'nın varlığına, kudretine, takdirine, sevgi ve merhametine dair bir işaret" olarak açıklanmıştır. Ancak sonraki dönemlerde bu öğreti, teolojik ve felsefi gelişmelere bağlı olarak değişikliğe uğramıştır. Bu bağlamda mucizenin "ne olduğu", "nasıl meydana geldiği" ve "imkânı" gibi çeşitli sorular gündeme gelmiş ve sonrasında bu sorular Hıristiyanlar arasında günümüzde de devam edecek olan tartışmalara yol açmıştır. Bu tartışmalar hem dönemsel hem mezhepsel olarak farklılık göstermiştir. Hıristiyanlıkta mucize konusunda ülkemizde müstakil bir çalışma yapılmamıştır. Dolayısıyla Hıristiyanlıkta mucize anlayışının araştırılması tarafımızca gerekli görülmüştür.

Çalışmamız giriş, üç bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Giriş kısmında ilk önce kuramsal çerçeve bağlamında konunun önemi, sınırlılıkları, metot ve kaynakları hakkında bilgi verilmektedir. Daha sonra mucizenin kavramsal ve terimsel anlamı Kutsal Kitap ile Batılı ve Doğulu düşünürler ekseninde incelenmektedir. Sonrasında ise havariler ve patristik dönemi de içine alan ilk dönem Hıristiyan mucize anlayışına dair genel bilgilere yer verilmektedir. Birinci bölümde ise Hıristiyanlıktaki mucizenin Orta Çağ teolojisinde ve papalık etrafında nasıl şekillendiği ortaya konulmaya çalışılmakta, devamında Trent Konsili'ne kadar Genel Konsil kararlarında mucizeyle ilgili konulara yer verilmektedir. İkinci bölümde de Protestan ve Katolik Reformlarının mucizeyle ilgili tartışma konuları ele alınmakta, ardından I. Vatikan Konsili dönemine kadarki süreç ve Trent Konsili'nde alınan kararlar analiz edilmektedir. Üçüncü ve son bölümde ise ilk olarak, modernitenin etkisiyle ortaya çıkan aydınlanma hareketinin Hıristiyan mucize anlayışına etkileri tespit edilmekte, devamında ise I. Vatikan Konsili'ne kadarki süreç ve Konsil kararlarında mucizeyle ilgili konuların yer alış şekli gösterilmektedir. Bu bölümün son alt başlığında ise II. Vatikan Konsili'ne kadarki süreç ve Konsil'deki mucizeyle ilgili alınan kararlar incelenmekte ve günümüz Hıristiyanlığında mezhepsel bağlamda mucize kavramının mahiyetiyle ilgili son durum ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Sonuç kısmında ise genel bir değerlendirme yapılarak çalışmamızda varılan neticeler ifade edilmektedir.

Çalışma konusunun belirlenmesinden, kaynaklara ulaşımına, taslağının oluşturulmasından, yazılanların değerlendirilmesine kadar kitabın her evresinde desteklerini, engin birikimlerini, derin hoşgörülerini esirgemeyen ve büyük bir sabırla bu çalışmayı tamamlamamı sağlayan değerli tez danışmanım ve kıymetli hocam Prof. Dr. Ali İsa Güngör beyfendiye teşekkür ederim. İhtiyaç duyduğumda yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Ahmet Hikmet Eroğlu ile Prof. Dr. Kemal Polat hocalarıma ve çalışmanın düzel-

tilmesinde fikirleriyle önemli katkılar sunan Prof. Dr. Mustafa Alıcı ve Prof. Dr. Durmuş Arık beyefendilere en kalbi şükranlarımı bir borç bilirim. Ayrıca metnin oluşması ve yazımı sırasında çok değerli fikirleriyle bu çalışmayı destekleyen ve her zaman yanımda olan canım annem Fikriye Özer'e sonsuz şükranlarımı sunarım.

Çalışmada, tüm orijinal ve ikincil kaynaklar titizlikle incelenmiş ve kullanılmış olsa da gözden kaçan hataların olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu tür eksikliklerin tespit edilerek tarafımıza iletilmesi, sonraki baskılarda gerekli düzeltmelerin yapılabilmesi adına memnuniyetle karşılanacaktır.

Dr. Aykut ÖZER
İstanbul 2025